

POLITYKA ENERGETYCZNA: ZASADY OGÓLNE

Europa zmuszona jest sprostać wielu wyzwaniom w dziedzinie energetyki związanym na przykład ze zwiększającym się uzależnieniem od przywozu, niedostateczną dywersyfikacją, wysokimi i niestabilnymi cenami energii, rosnącym ogólnoświatowym popytem na energię, zagrożeniem bezpieczeństwa krajów produkcji i tranzytu, rosnącą groźbą zmiany klimatu, niskim tempem postępów w zakresie efektywności energetycznej i wyzwań związanych z rosnącym wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii, potrzebą większej przejrzystości rynków energii oraz ich dalszą integracją i wzajemnymi połączeniami. Centralnym elementem europejskiej polityki energetycznej są różnorodne środki ukierunkowane na tworzenie zintegrowanego rynku energii oraz zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii i zrównoważonego rozwoju sektora energetycznego.

PODSTAWA PRAWNA

Art. 194 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Przepisy szczegółowe:

- bezpieczeństwo dostaw: art. 122 TFUE;
- sieci energetyczne: art. 170-172 TFUE;
- węgiel: w protokole nr 37 określono skutki finansowe wygaśnięcia traktatu EWWiS w 2002 r.;
- energia jądrowa: Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (traktat EURATOM) stanowi podstawę prawną większości działań europejskich w dziedzinie energii jądrowej.

Pozostałe przepisy determinujące kształt polityki energetycznej:

- rynek wewnętrzny energii elektrycznej: art. 114 TFUE;
- zewnętrzna polityka energetyczna: art. 216-218 TFUE.

CELE

Zgodnie z postanowieniami traktatu z Lizbony zasadniczym celem polityki energetycznej UE jest:

- zapewnienie funkcjonowania rynku energii;
- zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii w Unii;
- wspieranie efektywności energetycznej i oszczędności energii, jak również rozwoju nowych i odnawialnych form energii; oraz
- wspieranie wzajemnych połączeń pomiędzy sieciami energetycznymi.

W art. 194 TFUE wprowadza się niektóre obszary polityki energetycznej w zakres kompetencji dzielonej, sygnalizując przejście do wspólnej polityki energetycznej. Niemniej jednak każde państwo członkowskie zachowuje prawo „do określania warunków wykorzystania jego zasobów energetycznych, wyboru między różnymi źródłami energii i ogólnej struktury jego zaopatrzenia w energię” (art. 194 ust. 2).

OSIĄGNIĘCIA

A. Ogólne ramy polityki

Obecna agenda polityczna jest ukierunkowana na kompleksowe i zintegrowane podejście do polityki klimatycznej i energetycznej, które Rada Europejska przyjęła w marcu 2007 r. i w ramach którego zobowiązała się do osiągnięcia do 2020 r. następujących celów:

- redukcja o przynajmniej 20 % emisji gazów cieplarnianych w porównaniu z poziomami z 1990 r.;
- zwiększenie do 20 % udziału energii odnawialnej we wszystkich źródłach zużywanej energii;
- poprawa efektywności energetycznej o 20 %.

W dniu 27 marca 2013 r. Komisja opublikowała zieloną księgę zatytułowaną „Ramy polityki w zakresie klimatu i energii do roku 2030” ([COM\(2013\)0169](#)), która stanowiła bodziec do rozpoczęcia dyskusji na temat celów i strategii politycznych po 2020 r.

W swym komunikacie z dnia 15 grudnia 2011 r. pt. „Plan działania w zakresie energii do roku 2050” ([COM\(2011\)0885](#)) Komisja zawarła opis różnych długofalowych scenariuszy oraz odniosła się do wyzwań i możliwości UE w zakresie obniżenia emisyjności w długim okresie.

B. Zakończenie procesu tworzenia wewnętrznego rynku energii

W dniu 4 lutego 2011 r. Rada Europejska uzgodniła ustanowienie ambitnego celu w postaci ukończenia budowy wewnętrznego rynku energii do 2014 r. oraz dopilnowania, by w UE zostały wyeliminowane wyspy energetyczne. Rada Europejska potwierdziła ten cel w marcu 2014 r. Trzeci pakiet energetyczny, rozporządzenie w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej (rozporządzenie (UE) nr 347/2013) oraz rozporządzenie w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii (rozporządzenie (UE) nr 1227/2011) to jedne z głównych instrumentów legislacyjnych, które mają przyczynić się do poprawy funkcjonowania wewnętrznego rynku energii ([5.7.2](#) na temat wspólnego rynku energii).

C. Wzmacnianie stosunków zewnętrznych w dziedzinie energii

W dniu 7 września 2011 r. Komisja przyjęła komunikat zatytułowany „Polityka energetyczna UE: stosunki z partnerami spoza UE” ([COM\(2011\)0539](#)) w celu promowania dalszej współpracy transgranicznej UE z krajami sąsiadującymi oraz stworzenia większego obszaru regulacyjnego poprzez regularną wymianę informacji dotyczących umów międzyrządowych i współpracy w dziedzinie konkurencji, bezpieczeństwa, dostępu do sieci i bezpieczeństwa dostaw. Następnie w dniu 25 października 2012 r. przyjęto decyzję w sprawie ustanowienia mechanizmu wymiany informacji w odniesieniu do umów międzyrządowych w dziedzinie energii między państwami członkowskimi a państwami trzecimi ([T7-0343/2012](#)).

D. Poprawa bezpieczeństwa dostaw energii

Biorąc pod uwagę kluczowe znaczenie gazu i ropy naftowej dla bezpieczeństwa dostaw energii w Unii Europejskiej, UE przyjęła szereg środków mających zapewnić przeprowadzenie

ocen ryzyka i opracowania odpowiednich planów działań zapobiegawczych i planów na wypadek sytuacji nadzwyczajnych. W dniu 20 października 2010 r. przyjęto rozporządzenie (UE) nr 994/2010 w sprawie środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylenia dyrektywy Rady 2004/67/WE, które zmierza do usprawnienia mechanizmów zapobiegawczych i na wypadek sytuacji kryzysowych. W dyrektywie (2009/119/WE) zobowiązuje się państwa członkowskie do utrzymywania minimalnych zasobów ropy naftowej odpowiadających wyższej z dwu wartości: 90 dni średniego dziennego przywozu netto lub 61 dni średniego dziennego zużycia krajowego.

W odpowiedzi na kryzys na Ukrainie w marcu 2014 r. Rada Europejska zaapelowała do Komisji o przedstawienie do czerwca 2014 r. kompleksowego planu ograniczenia zależności energetycznej UE.

E. Zwiększanie efektywności energetycznej

Podstawą polityki efektywności energetycznej UE jest dyrektywa 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, której celem jest wprowadzenie państw członkowskich z powrotem na drogę prowadzącą do osiągnięcia celów wyznaczonych na 2020 r. Wśród pozostałych ważnych instrumentów politycznych można wymienić etykietowanie produktu i środki mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej budynków ([5.7.3](#) na temat efektywności energetycznej).

F. Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych UE (w tym odnawialnych źródeł energii).

Jednym z priorytetów uzgodnionych podczas posiedzenia Rady Europejskiej w maju 2013 r. było zwiększenie dywersyfikacji dostaw energii w UE oraz rozwój lokalnych zasobów energetycznych, aby zapewnić bezpieczeństwo dostaw i zmniejszyć zależność od źródeł zewnętrznych. W odniesieniu do energii ze źródeł odnawialnych w dyrektywie 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. wyznaczono cel, jaki należy osiągnąć do 2020 r.: udział energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym zużyciu energii w wysokości 20 % ([5.7.4](#) na temat energii ze źródeł odnawialnych).

G. Projekty badawcze, rozwojowe i pokazowe

1. Program „Horyzont 2020”

Program „Horyzont 2020” jest programem na lata 2014-2020 oraz stanowi główne narzędzie UE w zakresie promowania badań naukowych w dziedzinie energii. Na wsparcie wysiłków w dziedzinie czystej i bezpiecznej energii oraz wydajności energetycznej i zrównoważonego rozwoju przewidziano środki finansowe w wysokości 5,931 mld EUR.

2. Europejski strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE)

Celem planu, przyjętego przez Komisję w dniu 22 listopada 2007 r., było przyspieszenie wprowadzania na rynek i zwiększanie wykorzystania niskoemisyjnych technologii oraz poprawa efektywności energetycznej. Plan propaguje środki mające pomóc UE w przygotowaniach do opracowania technologii niezbędnych do realizacji celów politycznych, a jednocześnie zapewnić europejskim przedsiębiorstwom możliwość czerpania korzyści z nowego podejścia do kwestii energii. W komunikacie z dnia 7 października 2009 r. pt. „Inwestowanie w rozwój technologii niskoemisyjnych (plan EPSTE)” ([COM\(2009\)0519](#)) Komisja oceniła wdrażanie planu EPSTE i stwierdziła, iż należy rozważyć bardziej zdecydowaną interwencję na szczeblu UE, jeśli plany rozwoju szerokiej gamy technologii mają zostać skutecznie zrealizowane.

3. Przyszła strategia na rzecz technologii energetycznych

W komunikacie Komisji zatytułowanym „Technologie i innowacje w dziedzinie energii” ([COM\(2013\)0253](#)), opublikowanym w dniu 2 maja 2013 r., określa się strategię, która ma umożliwić powstanie w UE sektora technologii i innowacji światowej klasy, adekwatnego w kontekście podejmowania wyzwań do roku 2020 i w okresie późniejszym.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Parlament Europejski niezmiennie wyraża swoje zdecydowane poparcie dla wspólnej polityki energetycznej uwzględniającej konkurencyjność, bezpieczeństwo i zrównoważony rozwój. Parlament wielokrotnie wskazywał na konieczność zachowania przez państwa członkowskie spójności, determinacji, woli współpracy i solidarności w odpowiedzi na obecne i przyszłe wyzwania pojawiające się na rynku wewnętrznym, a także na znaczenie politycznego zaangażowania wszystkich państw członkowskich UE oraz zdecydowanej inicjatywy Komisji z myślą o osiągnięciu celów wyznaczonych na rok 2020.

Dąży on do uzyskania większej integracji rynku energii i przyjęcia ambitnych, prawnie wiążących celów dotyczących energii odnawialnej, efektywności energetycznej i redukcji gazów cieplarnianych. W tym kontekście Parlament popiera przyjęcie bardziej stanowczych zobowiązań w zakresie realizacji własnych celów UE, podkreślając, że nowa polityka energetyczna musi wspierać długofalowy cel polegający na redukcji emisji gazów cieplarnianych w UE o 80-95 % do 2050 r.

Wspiera on również dywersyfikację źródeł energii i dróg dostaw, a w szczególności: realizację południowego korytarza gazowego; konieczność pogłębienia współpracy z krajami regionu Morza Kaspijskiego oraz, w ujęciu ogólnym, zwiększenie znaczenia przebiegających z północy na południe wzajemnych połączeń elektrycznych i gazowych w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej; tworzenie większej liczby wzajemnych połączeń zapewniających dywersyfikację terminali skroplonego gazu ziemnego (LNG) i rozwój rurociągów, co prowadzi do otwarcia rynku wewnętrznego.

Mając na uwadze rosnącą zależność Europy od paliw kopalnych, Parlament Europejski z zadowoleniem przyjął europejski strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych (EPSTE), będąc przekonany, iż wniesie on istotny wkład w zrównoważony rozwój i bezpieczeństwo dostaw oraz okaże się absolutnie niezbędny do osiągnięcia unijnych celów klimatycznych i energetycznych do 2020 r. Podkreślając doniosłą rolę badań w zapewnianiu dostaw zrównoważonej energii, Parlament zwrócił uwagę na konieczność podejmowania wspólnych działań w celu opracowania nowych technologii energetycznych, zarówno w odniesieniu do odnawialnych źródeł energii, jak i paliw kopalnych, które należy wykorzystywać z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, a także zapewnienia dodatkowych funduszy publicznych i prywatnych w celu zagwarantowania skutecznej realizacji planu.

Najważniejsze ostatnie rezolucje:

- 15 grudnia 2015 r.: Parlament Europejski przyjął rezolucję pt. „W kierunku europejskiej unii energetycznej” w odpowiedzi na komunikat Komisji dotyczący przedmiotowej kwestii. Parlament zwrócił uwagę na pięć filarów unii energetycznej określonych przez Komisję i zażądał, aby strategię realizowaną w ramach tych filarów zawsze przyczyniały się do bezpieczeństwa dostaw energii, dekarbonizacji, długoterminowego zrównoważenia gospodarki oraz zagwarantowania przystępnych i konkurencyjnych cen energii. Parlament przypomniał również, że energia jest powszechnym dobrem społeczeństwa i w związku

z tym UE powinna z bliska przyjrzeć się kwestii ubóstwa energetycznego oraz wspierać konkretne środki na rzecz rozwiązania tego problemu.

- rezolucja z dnia 5 lutego 2014 r. w sprawie ram polityki w zakresie klimatu i energii do roku 2030 ([T7-0094/2014](#));
- rezolucja z dnia 10 września 2013 r. w sprawie uruchomienia wewnętrznego rynku energii ([T7-0344/2013](#));
- rezolucja z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie bieżących wyzwań i szans związanych z energią ze źródeł odnawialnych na europejskim rynku energii ([T7-0201/2013](#));
- rezolucja z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej z poszukiwaniem, badaniem i eksploatacją podmorskich złóż ropy naftowej i gazu ziemnego ([T7-0200/2013](#));
- rezolucja z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie planu działania w zakresie energii do roku 2050 – przyszłość z energią ([T7-0088/2013](#));
- rezolucja z dnia 12 marca 2013 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej i uchylającego decyzję nr 1364/2006/WE ([T7-0061/2013](#));
- rezolucja z dnia 11 września 2012 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie efektywności energetycznej oraz uchylającej dyrektywy 2004/8/WE i 2006/32/WE ([T7-0306/2012](#));
- rezolucja z dnia 12 czerwca 2012 r. w sprawie nawiązania współpracy w zakresie polityki energetycznej z partnerami spoza UE: podejście strategiczne do bezpiecznych, zrównoważonych i konkurencyjnych dostaw energii ([T7-0238/2012](#)).

Dagmara Stoerring
05/2017